

กระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

“ชาววังตะกอก ขอกำหนดการพัฒนาของตน
ภายใต้แผนชุมชนที่มีทีมชุมชนพลเสื่อขาว เป็นผู้เฝ้าระวัง”

ข้อมูลพื้นฐานของตำบล

ตำบลวังตะกอก ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน และเป็นหนึ่งใน 12 ตำบล ของอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ สลับกับพื้นที่ราบสูงและภูเขา ประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก รองลงมาคือ ทำการค้า รับจ้าง และรับราชการ โดยมีรายได้ทั้งตำบล 159,758,028 บาท หนี้สิน 115,337,757 บาท

ปัญหาหลักของชุมชน คือปัญหาของราคาผลผลิตตกต่ำ ทุนในการเกษตรราคาสูง เช่น ปุ๋ยเคมี เคมีภัณฑ์ ปัญหารองคือ คนในชุมชน ยังใช้บริโภคนิยม เช่น การดื่มสุราปีละ 11,438,507 บาท ค่าข้าวสารปีละ 16,924,272 บาท ซึ่งส่วนใหญ่ซื้อมาจากภายนอก เป็นเหตุให้รายจ่ายสูงกว่ารายได้ ซึ่งเป็นที่มาของหนี้สินทั้งในและนอกระบบ เป็นเวลายาวนาน ทำให้สังคมขาดคุณธรรมและจริยธรรม

ในปี พ.ศ. 2542 โดยมีผู้นำธรรมชาติชื่อ นายสุวิทย์ แก้วชุมรัมย์ อยู่หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะกอก ทำงานประจำอยู่ที่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เป็นผู้จุดประกายให้ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ได้เล็งเห็นความสำคัญ แนวทางการจัดทำแผนชุมชนเพื่อนำไปรู้จักตนเองแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากขัดแย้งทางความคิดของผู้นำ ต่อมาปี 2546 นายสุวิทย์ แก้วชุมรัมย์ ไม่ละความพยายามได้นำแผนชุมชนปรึกษากับนายประวิทย์ ภูมิมะริ กำนันตำบลวังตะกอกและประธานบริหาร และทีมบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปราบกฐว่า ได้รับความร่วมมือด้วยดี จึงได้เริ่มขยายความคิดตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

กระบวนการทำแผนชุมชนตำบลวังตะกอก

- การค้นหาแกนนำชุมชน เตรียมผู้นำ เตรียมชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำธรรมชาติ สมาชิกกลุ่มต่างๆที่อยู่ในตำบล เพื่อมาอบรมวิทยากรกระบวนการ
- การจัดเวทีเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจและการร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ของตำบล และการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
- การจัดเก็บข้อมูลชุมชนโดยแกนนำของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลครัวเรือน รายรับ รายจ่าย ปัญหาและศักยภาพของท้องถิ่น และข้อมูลอื่นๆ

ข้อมูลพื้นฐาน

พื้นที่ 125,470 ตารางกิโลเมตร

- หมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน
- ครัวเรือน 1,674 ครัวเรือน
- ประชากร 6,659 ราย
 - เพศหญิง 3,319 คน
 - เพศชาย 3,340 คน

4. เวทีการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้านและ ตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตำบล
5. การพัฒนาแกนนำโดยการพาแกนนำไปศึกษาดูงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่น และให้เห็นรูปธรรมของตำบลที่ประสบความสำเร็จ
6. เวทีประชาพิจารณ์แผนแม่บทชุมชนระดับตำบล เพื่อนำเสนอแผนงานของตำบลให้คนในตำบลรับรู้และแสดงความคิดเห็น และประกาศตัวตนและทิศทางการพัฒนาตนเองให้ภาคีพัฒนาในท้องถิ่นได้รับทราบและสนับสนุน ทำงานร่วมกับชุมชนอย่างบูรณาการ

สำหรับแนวทางการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่สู่การพึ่งตนเองของคนตำบลวังตะกอกหลังจากที่ร่วมกันเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกัน มีแนวทางที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. การสร้างความเชื่อมั่นให้กับพี่น้องชาววังตะกอก โดยการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แก่ประชาชนในการวิเคราะห์ ค้นหาปัญหา ศักยภาพของตนเอง โดยการใช้การสำรวจข้อมูล การจัดทำฐานข้อมูลของตำบล เป็นเครื่องมือที่สำคัญ
2. การฟื้นฟูความสัมพันธ์ ระหว่าง คน ดิน น้ำ ป่า วิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่ทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม กิจกรรมชุมชน และการสร้างการเรียนรู้ให้กับคนในตำบล กิจกรรมที่สำคัญได้แก่ โครงการผลิตปุ๋ยหมัก
3. การพัฒนาระบบการจัดการ ที่เน้นให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเอง การลดการพึ่งพาภายนอก ตัวอย่างเช่น การจัดการสุขภาพ การจัดการเงินทุนโดยชุมชน การจัดการระบบการผลิตของชุมชน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า กิจกรรมที่สำคัญได้แก่ ร้านค้าเศรษฐกิจชุมชน

วันนี้ตำบลวังตะกอก ได้เกิดศูนย์การเรียนรู้ภายใต้การหนุนเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบลภาคีพัฒนา เช่น เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และพอช. ได้เกิดกิจกรรม เช่น ร้านค้าชุมชน สวนป่าชุมชน สวนสมุนไพรเพื่อสุขภาพภาคประชาชน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้แผนชีวิตชุมชนทั้งสิ้น ซึ่งสามารถลดหนี้สินในปี 2546 เฉลี่ย 10 % เป็นเงิน 1,153,377 บาท ในปี 2547 ลดหนี้สินเฉลี่ย 17% เป็นเงิน 1,896,074 บาท

โดยสรุปตั้งแต่ ปี 2547 พี่น้องชาวตำบลวังตะกอกได้จัดทำแผนชีวิตชุมชน ได้รู้จักจัดการบริหารจัดการตนเอง จนสามารถลดหนี้สินอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนได้ระดับหนึ่ง ชาววังตะกอกจึงอยู่ดีมีสุข หอมดทุกข์หมดหนี้สิน

**กิจกรรมแก้ไขปัญหาความยากจนจากข้อมูลแผนชุมชน
ที่ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง 4 ภาค**

ชื่อโครงการ	เลี้ยงสุกรครบวงจร
สถานที่ตั้งโครงการ	หมู่ที่ 6 ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ผู้ประสานงาน	นายประวิทย์ ภูมิระวี
งบประมาณที่ สนับสนุน	12 หมู่ที่ 2 ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง	จำนวน 99,000 บาท
ผู้ได้รับผลประโยชน์ทางอ้อม	ผู้จดทะเบียน สย. จำนวน 103 คน
ภาคีอื่น ๆ (สมทบ)	นอกทะเบียน สย. จำนวน 201 คน
ผลที่เกิดขึ้นระยะสั้น	จำนวน 192 คน
ผลที่เกิดขึ้นระยะกลาง	เกษตร (1 ฟาร์ม 1 ตำบล) จำนวน 30,000 บาท
ผลที่เกิดขึ้นระยะยาว	สมาชิก จำนวน 7,000 บาท
ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่ยั่งยืน	ลดค่าใช้จ่ายค่าเนื้อหมูในชุมชน เดือนละประมาณ 15,000 บาท สร้างรายได้ให้กับกลุ่มเลี้ยงหมู/เลี้ยงหมูชุมชน เดือนละประมาณ 20,000 บาท
ผลที่เกิดขึ้นระยะยาว	ลดค่าเนื้อหมูให้กับชุมชนปีละประมาณ 180,000 บาท สร้างรายได้ให้กับกลุ่มปีละประมาณ 240,000 บาท
ผลที่ยั่งยืน	ชุมชนได้บริโภคเนื้อสุกรที่ปลอดภัยไร้เนื้อแดง และปลอดภัย ลดรายจ่ายค่าเนื้อหมูให้กับชุมชน และยังสร้างรายได้ให้กับกลุ่มและชุมชน อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานให้กับคนในชุมชน และยังสามารถนำขี้หมูไปทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อใช้สำหรับสวนปาล์มน้ำมันได้ทางหนึ่ง

ผู้ประสาน

นายประวิทย์ ภูมิระวี

12 หมู่ 2 ตำบลวังตะกอก อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 081-1250351, 084-8388136